

Хальмг үлгүрмүдин хуранъгъу

Үлгүрмүд, товчта ахр үгмүд болн тээлвртэ ахр туульс мана джиргьлд, рн үгин литературин болн номин, публицистикин келнд ик чинртэгъинь кен чигн кун меднэ. Эндэ утхата цон үгэр күүнэ джиргьллэ нээрүлдж, гүн уха орулдж, аль бис йовдлин тускар товчлгддж келгднэ. Тегэд чигн, «Олн үгин цонь сэн. цон үгин товчтань сэн» — гидж келгдгнэ лавта. Үлгүрмүдин, дуудин тускар орсин алдр бичэч А. М. Горький иигдж келсн: «Үлгүрмүд болн дух да- нъгин ахр, болв тедн орулгдсн уч- ртхнь болн чинриь — бүкл дегтрин чинртэ».

Хальмг номин-шиндэжлэгнэ инсти- тутин, литературин болн чееджэр келгдг урн үгин секторин зурагъар. 1960 джилд хальмг үлгүрмүдин, тов- чта ахр үгмүд болн тээлвртэ ахр туульсин хуранъгъу дегтр барлгддж гаргьгдхмн. Эн дегтр кемджэгъари барин 12 бээр болхмн. Дегтрт орх үлгүрмүдин, товчта ахр үгмүдин болн тээлвртэ ахр т у у л ь с и н гонь 4 миньгъ гар болхмн.

Одгэ цагт секторин гарт бээхнь — 3 миньгъ гар үлгүрмүд, товчта ахр үгмүд болн тээлвртэ ахр туульс. Эд- ниг хурахд нөжд болсн улс: Халывкин М.а. Пегькин Церн, Киргискин Михаил, Бембин Гуча, Сюрчин Ха- нур, Санджин Эрджан болн нань чигн улс. Мана институтин ах кэд- лэч Калян С. эврэннь цуглулсн ми- ньгъ гар үлгүрэн бас орулдж өгв. Багшир болн нань чигн кэдлэчир үлгүрмүд, товчта ахр үгмүд болн тээлвртэ ахр туульс бээхлэ, өс

гидж шинэс цуглулад бичдж ава 1960 джилин февраль сарин наагъ институтд өгүлхлэ. ик сэн болхмн.

Газар-газрар үлгүрмүд, товчта а. үгмүд оньг-оньданаар келгдг, ти тоотнъ мел туслнъ адл өс болсн х он. кедү бээвчи, йилгъя уга, цугъ барлгдхмн. Тер учрар тинм үлгүр үд бээхлэ, алмацх керг уга.

Үлгүрмүд, товчта ахр үгмүд, т элвртэ ахр туульс медг улс бийсн өс бичдж чадхлэ, бичдг улст келд өгэд бичүлэд өгүлх кергтэ.

Кен кун болвчи күүнэс бичдж авхл рн. тер улсин нердинь насинь. хам бээдгинь кезэ бичдж авсан — цугтин темдгддж бичх кергтэ. Ташр бичд авхларн кен ягъдж келнэ, мел те кевэрнь бичдж авх кергтэ.

Эн хуранъгъу гаргьлгьнд орлиц улсин нерднъ күшцдэн нур үтт барлг дсн дээрэн. үлгүр товчта ахр үгмү болн тээлвртэ туульс тустнъ вернэ ннъ түрүн үзгүдэр темдгдгдхмн.

Эн хуранъгъун ик чинриь эки тү рүнд келгдсн үгмүдэс гарчана. Эн ху- ранъгъу барлгъар эн керг төгсшиг. Хальмгин үлгүрмүд, товчта ахр үгм үд болн тээлвртэ ахр туульс мана барлх тоогъас кест холван элвг бол сн учрар, цааранднь чигн ним хура- нъгъус-дегтрмүд барлгдхмн. Тер уч- рар, багшир болн нань чигн улса- эн кергиг цааранднь делгрүлдж күцэ. хд шундэ орлицхиг сурдэ бээнавдн.

И. МАЦАНОВ.

Институтин литературин болн фо- льклорин сектор гардлгьна уул да- агъач.